

обаче този ден като безплътен дух, като другия си Аз, носещ познание за безличната цялост. Но идването на този ден ще е предстоящо и отлагаемо в рамките на екзистенциалното време, което представя антиутопията на битийстващото в неговите непримирими противоположности.

Към 1909 г. Яворов замисля следващата си стихосбирка, която трябва да носи симптоматичното заглавие „Прозрения“. Тя не излиза, но в книгата „Подир сенките на облаците“ се появява цикъл с подобно заглавие, по който бихме могли да съдим донякъде и за книгата. В нея е трябвало да влязат стихотворения, невключени в „Безсъници“, и такива, писани след „Безсъници“. Създадените в периода 1906-07 г. явно носят настроената и нагласата на „Безсъници“. Написаните обаче през втората половина на 1907 и след това са плод на преосмисляне на човешката ситуация, примиряване с неизменните закономерности на битието и търсене на изход от абсурдността на съществуването.

Темата за страданието присъства и в цикъла „Прозрения“. Още в началото му стои стихотворението „Аз страдам“, визиращо затворения кръг на човешкото битие в неизменното страдание. Причините за страданието имат твърде метафизичен обобщителен характер. Те се свеждат до основни параметри на човешката психология и познавателен опит, отърсвайки се от конкретното многообразие на всекидневните огорчения и грижи. По този начин отношението на лирическият Аз към страданието придобива онтологични измерения. То надхвърля собствените си субективни граници, трансцендира се в отношение към човешката ситуация изобщо. Неслучайно последните стихотворения на Яворов („Към брега“, „Тома“, „По близо до заход“, „Призраци“, „Нирвана“, „В часа на синята мъгла“, „Молете неуморно“, „Да славим пролетта“ и др.) са написани в множествена лична форма или като обръщение към другите. Другото, което свързва горните стихотворения, е темата за изхода от абсурдната човешка ситуация. С изключение на последните две заглавия този изход се асоциира с представата за угасване, изчезване. Наложилото се в критическата литература мислене за смъртта у Яворов донякъде не е съобразено с визията за края в тези последни стихотворения. Още в стихотворението „Смъртта“ – един опит да се култивира човешкият страх от нечаканата гостенка – на нея се гледа в светлината на битийната диалектика, като част от безкрайното движение на битийстващото между раждане и умиране, между край и начало. Животът е безначален и безкраен и в него смъртта е движещо начало. В разбиранията на будизма всяко нещо възниква, развива се и се разрушава. Светът не се нуждае от създател, защото това, което го движи, е причинно-следствената верига от раждания и умирения (законът за необходимостта).